

ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ ДФС УКРАЇНИ: ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню форм та методів здійснення інформаційної функції Державної фіскальної служби України та розкриттю особливостей їх реалізації в практичній діяльності вітчизняних податкових органів. Розкрито зміст правотворчої, правозастосовної, правоохоронної та організаційної форм здійснення інформаційної функції ДФС України, а також особливості таких методів здійснення інформаційної функції ДФС України, як заохочення, переконання та примушення.

Ключові слова: інформаційна функція, форми здійснення функцій, методи здійснення функцій, інформаційна функція ДФС України, форми здійснення інформаційної функції ДФС України, методи здійснення інформаційної функції ДФС України.

Статья посвящена исследованию форм и методов осуществления информационной функции Государственной фискальной службы Украины и раскрытию особенностей их реализации в практической деятельности отечественных налоговых органов. Раскрыто содержание правотворческой, правоприменительной, правоохранительной и организационной формы осуществления информационной функции ГФС Украины, а также особенности таких методов осуществления информационной функции ГФС Украины как поощрение, убеждение и принуждение.

Ключевые слова: информационная функция, формы осуществления функций, методы осуществления функций, информационная функция ГФС Украины, формы осуществления информационной функции ГФС Украины, методы осуществления информационной функции ГФС Украины.

The article is devoted to the study of the forms and methods of carrying out the information function of the State fiscal service of Ukraine and the disclosure of the peculiarities of their implementation in the practical activities of the domestic tax authorities. The content of law-making, law enforcement, law-enforcement and organizational forms of the implementation of the information function of the SFS of Ukraine is disclosed, as well as the peculiarities of such methods for the implementation of the informational function of the SFS of Ukraine as encouragement, persuasion and coercion.

Key words: information function, forms of the implementation of functions, methods of implementation of functions, information function of SFS of Ukraine, forms of implementation of the informational function of SFS of Ukraine, methods for implementing the information function of SFS of Ukraine.

Вступ. Функції органів держави не є сталими. Вони постійно розвиваються під дією різноманітних зовнішніх чи внутрішніх детермінант. Поряд з «класичними» функціями конкретних органів виникають «неокласичні», що обумовлені поступовим входженням нашої держави до інформаційної ери, де стратегічну роль відіграють знання та інформація.

Модернізація Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України) відбувається на тлі її інформатизації. Саме тому реалізація державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування чи державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску набуває яскраво вираженого інформаційного характеру. Адже діяльність ДФС України так чи інакше пов'язана зі збиранням, зберіганням, використанням і поширенням інформації.

Однак здебільшого цей аспект діяльності ДФС України не знаходить адекватного розгляду серед науковців. Зокрема, недостатньо вивченими є особливості форм та методів здійснення інформаційної функції ДФС України, що й зумовило актуальність обрання теми цієї наукової статті.

Вступ. Метою написання даної наукової статті є окреслення особливостей форм та методів здійснення інформаційної функції ДФС України.

Задля цього автором поставлені такі завдання:

- виокремити основні форми та методи здійснення інформаційної функції ДФС України;
- окреслити особливості форм реалізації інформаційної функції ДФС України;
- розкрити зміст методів реалізації інформаційної функції ДФС України.

Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників, які окреслювали різні аспекти інформаційної проблематики в діяльності вітчизняних податкових органів, є такі: І. Бабін, С. Дуканов, Є. Збінський, І. Кучеров, М. Костенко, О. Мандзюк, В. Політило, К. Проскура, О. Тімарцев, О. Шевчук, К. Юсупов тощо.

Зважаючи на міжгалузевий характер порушеної проблематики, не менш вагомими при розкритті теми цієї наукової статті є праці фахівців теорії держави та права С. Алексєєва, С. Гусарєва, М. Козюбри, А. Колодія, В. Копейчикова, Л. Луць, Н. Оніщенко, П. Рабіновича, а також фахівців інформаційного права, серед яких: В. Баскаков, В. Гавловський, М. Гуцалюк, М. Дімчогло, В. Залізняк, Б. Кормич, В. Ліпкан, О. Логінов, Ю. Максименко, А. Марущак, П. Матвієнко, Л. Рудник, О. Стоєцький, А. Тунік, К. Татарникова, О. Тихомиров, В. Цимбалюк, Л. Харченко, К. Череповський, М. Швец, Т. Шевцова, О. Шепета, О. Чуприна.

Особливе місце серед наукових розвідок у сучасній юридичній доктрині займають монографічні дослідження серії «ORDO ORDINANS», започаткованої представниками української наукової школи інформаційного права В. А. Ліпкана [1-7].

Результати дослідження. Форми реалізації інформаційної функції ДФС України набувають своїх властивостей завдяки їх спрямованості на реалізацію суспільних інформаційних потреб платників податків правовими та не правовими засобами у податковій сфері. Вихідне і заключне призначення цих дій полягає в забезпеченні впливу ДФС України на суспільні відносини шляхом створення нормативних приписів, прийняття нормативно-правових актів та забезпечення їх реалізації.

ДФС України реалізує інформаційну функцію шляхом використання різних форм та методів. Форми реалізації інформаційної функції податкових органів України – це вид управлінської діяльності в системі ДФС України, що полягає у вчиненні юридично значимих дій з реалізації інформаційної функції у порядку, визначеному законом, що має правові наслідки. Це системна, багатифункціональна та однорідна діяльність податкових органів зі створення сприятливих умов для реалізації інформаційної функції ДФС України через здійснення ефективного правового регулювання податкових відносин в інформаційній сфері.

Серед форм реалізації інформаційної функції ДФС пріоритетне місце займають правотворча, правозастосовна, правоохоронна та організаційна форми.

Правотворча форма реалізації інформаційної функції податкових органів ДФС України – сукупність дій, спрямованих на розробку, прийняття, зміну та систематизацію нормативних приписів, нормативно-правових актів щодо реалізації інформаційної функції ДФС України. За допомогою цієї форми ДФС України здійснює вплив на відносини між податковими органами та суб'єктами реалізації податкових інформаційних відносин шляхом закріплення або встановлення нормативно-правової основи їх регулювання.

Згідно з вітчизняним законодавством правотворча форма реалізації інформаційної функції ДФС України здійснюється шляхом:

- впровадження інформаційних державних стандартів, уніфікованих систем інформатизації, Типової інструкції з діловодства в органах ДФС та інших нормативних документів ДФС України, вжиття заходів щодо затвердження форм і видів документів;
- розгляду та погодження в установленому порядку проектів нормативно-правових актів з питань інформатизації, що надходять від інших центральних органів виконавчої влади;
- розробки та погодження в установленому порядку з відповідними структурними підрозділами ДФС України та центральними органами виконавчої влади проектів нормативних актів з питань інформатизації;
- підготовки проектів інформаційно-розпорядчих документів щодо впровадження, функціонування та вдосконалення системи подання, приймання та комп'ютерної обробки податкової звітності та реєстрів податкових накладних з урахуванням різних способів подання та її надходження;

– відстеження змін податкового законодавства в інформаційній сфері, вивчення та впровадження нових законодавчих та нормативно-правових актів у частині їх приймання та комп'ютерної обробки;

– підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань інформаційної діяльності, у тому числі з метою приведення нормативно-правових актів у відповідність до норм законодавства ЄС;

– організації роботи з питань інформаційної діяльності та надання консультацій структурним підрозділам ДФС України щодо розробки проектів законів та інших нормативно-правових актів;

– участі у розробці проектів нормативно-правових актів та методичних рекомендацій щодо забезпечення діяльності ДФС України в інформаційній сфері;

– проведення разом з іншими структурними підрозділами ДФС України роботи щодо перегляду нормативно-правових актів з питань інформаційного забезпечення та діяльності органів ДФС України з метою приведення їх у відповідність до норм чинного законодавства України;

– підготовки та розгляду пропозицій і зауважень до проектів документів, що регламентують інформаційну діяльність ДФС України, розроблених суб'єктами законодавчої ініціативи, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, структурними підрозділами ДФС України;

– організації та координації роботи структурних підрозділів ДФС України щодо адаптації нормативно-правових актів з питань інформаційного забезпечення до законодавства ЄС та вимог угод ГАТТ-СОТ;

– координації роботи інформаційних структурних підрозділів ДФС України при розробці, затвердженні, внесенні змін, оприлюдненні у засобах масової інформації та розміщенні на веб-сайті ДФС України Плану підготовки проектів регуляторних актів на наступний календарний рік;

– підготовки інформаційних матеріалів для участі керівництва ДФС України у межах своїх повноважень у засіданнях комітетів Верховної Ради України, її постійних та тимчасових комісіях, урядових комітетів, а також інших заходах, що здійснюються Верховною Радою, Адміністрацією Президента, Кабінетом Міністрів України їх органами та посадовими особами;

– підготовки інформаційних матеріалів на виконання доручень Президента України та Кабінету Міністрів України;

– узгодження з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади з інформаційних питань проектів законів, нормативно-правових актів та їх супроводження при розгляді у Кабінеті Міністрів України, у Верховній Раді України, участь у засіданнях робочих груп, урядових комітетів, комітетів Верховної Ради України;

– підготовки інформаційних матеріалів щодо виконання положень Конституції, законів України, актів і доручень Президента України та Кабінету Міністрів України;

– надання інформації через засоби масової інформації шляхом підготовки коментарів та відповідей на запити платників щодо порядку застосування законодавчих та інших нормативно-правових актів;

– розробки нормативних документів з питань захисту інформації та здійснення криптографічного захисту інформації з обмеженим доступом у системі органів ДФС;

– підготовки проектів нормативних і розпорядчих документів щодо функціонування та вдосконалення об'єктів технічного захисту інформації;

– внесення змін та пропозицій до законодавчих, нормативних документів, урядових рішень та ініціатив у інформаційній сфері.

Правозастосовна форма реалізації інформаційної функції ДФС України – це сукупність юридично значущих дій податкових органів, їх посадових осіб по створенню індивідуально-правових приписів під час реалізації інформаційної функції податкових органів, що є засобом застосування правових норм відповідно до конкретних ситуацій.

Основним предметом правоохоронної форми діяльності реалізації інформаційної функції ДФС України є юридичні питання, що пов'язані з ймовірним або фактичним порушенням норм податкового права під час реалізації інформаційної функції податкових органів ДФС України. Ця діяльність спрямована на захист від порушень, закріплених в нормах податкового права, відновлення правового стану у разі нанесення шкоди суб'єктам податкового права під час реалізації інформаційної функції ДФС України.

Організаційна форма реалізації інформаційної функції ДФС України – сукупність юридично-значущих дій, спрямованих на створення, формування, перебудову органів ДФС України, її структурних підрозділів; здійснення оперативної поточної організаційної роботи по вирішенню тих чи інших конкретних завдань, забезпечення техніко-організаційної діяльності, функціонування різних ланок механізму ДФС України.

При реалізації інформаційної функції ДФС України застосовуються ряд методів.

Метод примусу застосовується при порушеннях. Він виражається в схиленні суб'єктів реалізації інформаційної функції ДФС України до певної поведінки за допомогою силового тиску, супроти волі тих, ким управляють, таким чином обмежуючи свободу вибору. Переконання в основному здійснюється через такі юридичні засоби, як міри припинення здійснення правопорушень, покарання тощо.

Метод переконання зводиться до заохочення суб'єктів реалізації інформаційної функції ДФС України до певних дій (поведінки, діяльності), які відповідають їх волі без застосування силового тиску, таким чином забезпечуючи свободу вибору. Переконання в основному здійснюється через такі юридичні засоби, як суб'єктивні права, законні інтереси, пільги і т. ін.

Метод заохочення має місце тоді, коли податкові органи орієнтують й спонукають суб'єктів реалізації інформаційної функції ДФС України до певного варіанту поведінки, який є бажаним з її точки зору.

До методів примусу слід віднести:

- притягнення до дисциплінарної відповідальності за порушення у роботі;
- скасування надбавок та доплат до посадових окладів, внесення пропозицій щодо зменшення чи зняття преміювання працівників.

До методів переконання:

- розгляд в межах компетенції листів, скарг, заяв працівників органів ДФС України та громадян, депутатських звернень тощо, підготовка доповідних записок з цих питань;
- розробка профілактичних заходів щодо зміцнення дисципліни і законності, упередження надзвичайних подій та правопорушень серед працівників ДФС України;
- перевірка виконання наказів, інформаційних документів ДФС України щодо зміцнення дисципліни і законності територіальними органами ДФС України;
- накопичення та систематизація інформації, що отримується у ході здійснення оперативно-службової діяльності, ведення відповідного обліку і картотек;
- збір, систематизація та аналіз інформації про факти правопорушень і дій з ознаками злочинів серед працівників ДФС України, виявлення причин та умов, які сприяють їх вчиненню.

До методів заохочення належать:

- встановлення надбавок та доплат до посадових окладів;
- внесення пропозицій щодо збільшення преміювання працівників;
- присвоєння позачергових (дострокових) звань, спеціальних звань або рангів державного службовця в порядку заохочення;
- зняття дисциплінарних стягнень працівників ДФС України у порядку заохочення;
- підготовка документів до Секретаріату Президента України про нагородження відзнаками Президента працівників регіональних ДФС України та відзнаками ДФС України (Почесною грамотою, нагрудними знаками тощо).

Висновки. Отже, інформаційна функція ДФС України реалізуються шляхом різноманітних форм та методів. Саме їх плюралізм дозволяє ефективно забезпечувати інформаційні права платників податків.

Список використаних джерел:

1. Шепета О.В. Адміністративно-правові засади технічного захисту інформації: [монографія] / О.В. Шепета. – К. : О.С. Ліпкан, 2012. – 296 с.
2. Ліпкан В.А. Систематизація інформаційного законодавства України : [монографія] / [В.А. Ліпкан, В.А. Залізник] ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К., 2012. – 304 с.
3. Ліпкан В.А. Консолідація інформаційного законодавства України : [монографія] / [В.А. Ліпкан, М.І. Дімчогло] ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : ФОП О.С. Ліпкан, 2014. – 416 с.
4. Ліпкан В.А. Інкорпорація інформаційного законодавства України : [монографія] / [В.А. Ліпкан, К.П. Череповський] ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : ФОП О.С. Ліпкан, 2014. – 408 с.
5. Ліпкан В.А. Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом в Україні : [монографія] / [В.А. Ліпкан, В.Ю. Баскаков] ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : О.С. Ліпкан, 2013. – 344 с.

6. Ліпкан В.А. Правовий режим податкової інформації в Україні : [монографія] / [В.А. Ліпкан, О.В. Шепета, О.А. Мандзюк] ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : ФОП О.С. Ліпкан, 2015. – 404 с.

7. Ліпкан В.А. Правовий режим податкової таємниці в Україні : [монографія] / [В.А. Ліпкан, О.А. Мандзюк, Є.Ф. Збінський] ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : ФОП О.С. Ліпкан, 2017. – 360 с.

УДК 351.72. 061

БОЙКО В.П.

РОЛЬ І МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ СУДІВ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

В статті розкриті адміністративно-правові аспекти ролі та місця Державної судової адміністрації України у забезпеченні діяльності місцевих судів. Виявлено, що основні завдання Державної судової адміністрації як відносно відокремленої інституції полягають у здійсненні організаційного і фінансового забезпечення функціонування судової влади. Доведено, що різновидами повноважень Державної судової адміністрації є представництва судових органів у відносинах з фізичними і юридичними особами, інформаційно-аналітичне забезпечення, документообіг суду, кадрове забезпечення, організаційно-управлінські повноваження, матеріально-технічне, фінансове та соціальне забезпечення.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, Державна судова адміністрація, завдання, місцевий суд, організаційне забезпечення, повноваження, фінансове забезпечення.

В статье раскрыты административно-правовые аспекты роли и места Государственной судебной администрации Украины в обеспечении деятельности местных судов. Выведено, что основные задачи Государственной судебной администрации как относительно обособленного института заключаются в осуществлении организационного и финансового обеспечения функционирования судебной власти. Доказано, что разновидностями полномочий Государственной судебной администрации являются представительства судебных органов в отношениях с физическими и юридическими лицами, информационно-аналитическое обеспечение, документооборот суда, кадровое обеспечение, организационно-управленческие полномочия, материально-техническое, финансовое и социальное обеспечение.

Ключевые слова: административно-правовое обеспечение, Государственная судебная администрация, задачи, местный суд, организационное обеспечение, полномочия, финансовое обеспечение.

The article disclosed administrative and legal aspects of the role and place of State Judicial Administration of Ukraine in maintenance of activity local courts. The main tasks of the State Judicial Administration is to implement organizational and financial ensure the functioning of the judiciary. Proved that kinds of powers the State Judicial Administration is relation of the judiciary to physical and legal persons, informational and analytical support, workflow court, staffing, organizational and managerial powers, logistical, financial and social security.

Key words: administrative and legal provision, financial support, local court, organizational support, powers, State Court Administration, tasks.